

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 listopada 2017 r.

Pozycja 232

POSTANOWIENIE

z dnia 12 października 2017 r.

Sygn. akt Ts 255/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca

Julia Przyłębska

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 czerwca 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej Sp. z o.o. z siedzibą w T.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu oraz wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 grudnia 2016 r. (data nadania), Sp. z o.o. z siedzibą w T. zarzuciła niezgodność: po pierwsze – art. 394 § 1 w związku z art. 357 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji; po drugie – art. 117³ w związku z art. 118 § 1 i 5 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 oraz art. 2 i art. 32 Konstytucji.

Zdaniem skarżącej: art. 394 § 1 w związku z art. 357 § 1 k.p.c. „w zakresie, w jakim reguluje tryb zaskarżania orzeczeń i ich uzasadnienia (...) jest sprzeczny z prawem do sądu rozumianym jako możliwość żądania od sądu rozpoznania sprawy co do istoty i godzi w zasadę dwuinstancyjności postępowania i prawa każdej ze stron do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji”, zaś art. 117³ w związku z art. 118 § 1 i 5 k.p.c. „w zakresie, w jakim reguluje tryb ustanawiania pełnomocnika z urzędu i rozstrzyga o dopuszczalności złożenia przez pełnomocnika z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej (...) doprowadza do braku równości wobec prawa i stoi w sprzeczności z zasadą demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, uniemożliwiając dochodzenie naruszeń praw i wolności przed sądem”.

2. Postanowieniem z 13 czerwca 2017 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze, stwierdziwszy, że jej wniesienie nastąpiło po upływie terminu, o któ-

rym mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK).

Odpis postanowienia Trybunału został doręczony pełnomocnikowi skarżącej 28 czerwca 2017 r.

3. Pismem procesowym, sporządzonym przez radcę prawnego i wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 5 lipca 2017 r. (data nadania), skarżąca złożyła zażalenie na postanowienie z 13 czerwca 2017 r.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca zarzuciła Trybunałowi, iż „wadliwie przyjął, że w wypadku zwrócenia się przez skarżącego o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej trzymiesięczny termin do wniesienia skargi ulega zawieszeniu, nie zostaje zaś przerwany i nie biegnie na nowo od daty ustanowienia pełnomocnika”. Zdaniem skarżącej „[t]rzymiesięczny termin do wniesienia skargi w przypadku wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu na podstawie art. 44 ust. 2 [u.o.t.p. TK] (...) winien być liczony od dnia zawiadomienia pełnomocnika o ustanowieniu go pełnomocnikiem z urzędu, bowiem dopiero od tego momentu może realizować się prawo skarżącego do wniesienia przez uprawniony podmiot skargi konstytucyjnej. Termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie dopiero od momentu ustanowienia pełnomocnika z urzędu, nie wlicza się zaś do niego okresu, jaki upłynął pomiędzy doręczeniem skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, która legła u podstaw skargi konstytucyjnej, a złożeniem przez niego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 7 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że odmowa nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej była prawidłowa.

3. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego w rozpatrywanym zażaleniu skarżąca nie przedstawiła żadnych argumentów, które podałaby w wątpliwość przesłanki odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, przedstawione w postanowieniu z 13 czerwca 2017 r.

Trybunał słusznie przyjął w zaskarżonym postanowieniu, że skarga konstytucyjna została wniesiona z naruszeniem ustawowego terminu do jej złożenia. Prawidłowo zinterpretował również art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze u.o.t.p. TK (obowiązujący w dniu wydania postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze) oraz art. 49 ust. 2 zdanie drugie ustawy o TK z 2016 r. (obowiązujący w dniu wniesienia skargi) i art. 66 ust. 4 zdanie pierwsze ustawy o TK z 2015 r. (obowiązujący w dniu złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu). Wbrew bowiem temu, co twierdzi skarżąca, z art. 44 ust. 2 u.o.t.p. TK (ani art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy o TK z 2016 r. czy art. 66 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r.) nie wynika, że termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie dopiero od momentu ustanowienia pełnomocnika z urzędu i że nie wlicza się do niego okresu, jaki upłynął od doręczenia skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, która legła u podstaw złożenia skargi konstytucyjnej, do złożenia przez niego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Użyte w art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze u.o.t.p. TK oraz art. 66 ust. 4 zdanie pierwsze

ustawy o TK z 2015 r. sformułowanie, że złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu „wstrzymuje bieg terminu do wniesienia skargi, a w art. 49 ust. 2 zdanie drugie ustawy o TK z 2016 r. – iż termin do wniesienia skargi konstytucyjnej „nie biegnie” do czasu rozpoznania przez sąd wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, oznacza bowiem wstrzymanie (zawieszenie), nie zaś przerwanie biegu tego terminu, który zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK (poprzednio: art. 47 ust. 1 ustawy o TK z 2016 r.; art. 64 ustawy o TK z 2015 r.) rozpoczyna się w momencie doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia w jego sprawie. Pogląd ten został ugruntowany jeszcze w okresie obowiązywania art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.) zarówno w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (zob. np. zachowujące aktualność postanowienia TK z: 25 listopada 1998 r., Ts 92/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 46; 12 listopada 1998 r., Ts 96/98, OTK ZU nr 6/1998, poz. 107; 2 września 1999 r., Ts 7/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 128; 29 stycznia 2002 r., Ts 137/01, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 105; 19 marca 2003 r., Ts 27/03, OTK ZU nr 2/B/2003, poz. 157 oraz 15 grudnia 2014 r., Ts 185/14, OTK ZU nr 6/B/2014, poz. 628), jak i w doktrynie (zob. np. R. Balicki, *Skarga konstytucyjna jako pismo procesowe*, [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzeciński, Warszawa 2000, s. 168; M. Hauser, *Odesłania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym*, Warszawa 2006, s. 183-184; L. Bosek, M. Wild, *Kontrola konstytucyjności prawa. Komentarz praktyczny dla sędziów i pełnomocników procesowych*, Warszawa 2014).

Taka interpretacja art. 44 ust. 3 u.o.t.p. TK (a wcześniej: art. 49 ust. 2 ustawy o TK z 2016 r.; art. 66 ust. 4 ustawy o TK z 2015 r.; art. 48 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r.) znajduje oparcie zarówno w brzmieniu tego przepisu, jak i w konieczności zapewnienia równego traktowania skarżących korzystających z usług wybranych przez nich adwokatów lub radców prawnych oraz skarżących korzystających z pomocy prawnej udzielanej z urzędu. Przyjęcie, że termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie na nowo od rozstrzygnięcia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, prowadziłoby do sytuacji, w której w wypadku osób samodzielnie ustanawiających pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej ryzyko zbyt późnego zwrócenia się do adwokata lub radcy prawnego zawsze obciążałoby skarżącego, zaś w wypadku osób występujących do sądu o ustanowienie pełnomocnika z urzędu zwłoka w złożeniu wniosku nie miałaby żadnego znaczenia. Ponadto przyjęte przez Trybunał rozumienie art. 44 ust. 3 u.o.t.p. TK (poprzednio: art. 49 ust. 2 ustawy o TK z 2016 r.; art. 66 ust. 4 ustawy o TK z 2016 r.; art. 48 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r.) dąży do zapobieżenia próbom przedłużenia terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej przez składanie nieuzasadnionych wniosków o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Ma także podstawy w literalnej wykładni tego przepisu. Gdyby bowiem ustawodawca przewidział, że termin do wniesienia skargi konstytucyjnej ulega przerwaniu, to omawiany przepis wskazywałby, że od daty ustanowienia pełnomocnika z urzędu termin ten biegnie na nowo (zob. np. przywołane wcześniej postanowienie TK w sprawie Ts 27/03 i cytowane tam orzecznictwo).

Trybunał prawidłowo uznał więc, że w niniejszej sprawie zdarzeniem rozpoczynającym bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej było doręczenie skarżącej odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r., co nastąpiło 16 maja 2016 r. Bieg terminu uległ zawieszeniu w momencie złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi (1 lipca 2016 r., po upływie 46 dni) i wznowił swój bieg po doręczeniu radcy prawnemu A.M.-Ł. pisma o wyznaczeniu na pełnomocnika skarżącej z urzędu, co nastąpiło 2 września 2016 r. Termin do wniesienia skargi upłynął więc w poniedziałek 17 października 2016 r. Skarga została zaś wniesiona 2 grudnia 2016 r., a więc z przekroczeniem ustawowego terminu do jej złożenia o 46 dni.

Z przedstawionych wyżej powodów – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – Trybunał postanowił jak w sentencji.